

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' ויצא תשפ"ו

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים – 16:00 | 17:14

תל אביב - 16:14 | 17:16

חיפה - 16:04 | 17:13

מגדל - 16:00 | 17:11

באר שבע – 16:18 | 17:17

ותקרא את שמו אשר

המילה אשר היא מילת יחס בעברית ולכאורה אין לה חשיבות משל עצמה. היא מקשרת בין שני דברים אחרים. הרבה פעמים משתמשים רקב-ש'-ב במקום במילה אשר. אכן הניקוד הוא לפעמים שונה - ב"אשר קדשנו במצוותיו" ה-א' מנקדת בחטף-פתח ואילו כן בקמץ, אבל זו אותה מילה. בעצם 'אשר' מתאם את העונג והאושר העליון ביותר ומצד שני הוא אחרון הילדים של השפחות, והוא גם האחרון שמשה רבנו מברך בסוף ימיו בפרשת "זאת הברכה" -

וְלְאֶשֶׁר אָמַר בְּרוּךְ מִבְּנֵי אֲשֶׁר יְהִי רְצוֹן אֲחִיו וְטַבְל בְּשֵׁמֶךָ רַגְלֹו. (דברים ל"ג, כ"ד)

שמן מרמז תמיד לחכמה, הדבר העליון ביותר שיש, אבל הרגל היא החלק הנמוך של הגוף. מעניין. הפסוק הבא בברכת משה הוא -

בְּרִזְל וּנְחֹשֶׁת מְנַעֲלָה וּכְיִמְיָה דְּבָאָה. אֵין כְּאֵל יִשְׁרוּן רִכְבִּי שְׁמִים בְּעֶזְרָה וּבְגֹאֲוֹתוֹ שְׁחָקִים. (שם כ"ה-כ"ו)

יש על הפסוק הזה מחלוקת אם הוא ממשיך ומדבר רק על אשר או שהוא מדבר כבר על כל עם ישראל, ורש"י מביא שם את שתי האפשרויות.

אשר - התענוג העליון

אז שמן הוא הענין של אשר. אני רוצה לצטט עכשיו משפט אחד מעניין שימש אותנו בהמשך והוא בסיס לדברים רבים אחרים, מאדמו"ר הזקן -

... , והוא אשר קדשנו, אשר לשון ענג כמו באשרי כי אשרוני והוא בחי' תענוג וצחוק העליון שיתגלה לע'ל בפו"מ כשיתן הון ביתו כו', הוא נמשך עכשיו ממש כי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם.³ (תורה אור, תולדות, ד"ה מים רבים)

בכל פעם שאנחנו מברכים אנחנו מתארים את הקידושין מחד, ואת 'אשר' שמתאר את מילת היחס הכי'סמיכותית'. האושר

נפתח בשאלה שמשאיר אותה פתוחה ונחזור אליה בסוף הלימוד שלנו - מה פירוש המילה "משיח"? זו מילה חשבה שכולנו מכירים, בימינו היא גם לפעמים משמשת כמילת גנאי, כשמנסים להשמיץ מישהו ושואמרים עליו "משיחי". אם הכוונה היא למישהו שנמשח, אז צריך להיות 'משוח' ולא משיח, כמו שמצאנו "כהן משוח מלחמה". כולנו הרי מחכים למשיח, ומדברים על המשיח ומצפים לו - זה עניין עקרוני. חז"ל גם אומרים שכל עיסוקנו בימי חיינו הוא "להביא לימות המשיח".¹ ברור שהמקור של המושג משיח אכן הוא ממשחה בשמן אבל המשקל של המילה איננו הצורה הרגילה בעברית,² וזה מחייב בירור והבנה. משאיר את זה באויר ואי"ה נחזור לזה בהמשך הלימוד.

אושר בלי סיבה

השבת בפרשתנו נולד עם ישראל, על כל פנים אחד עשר מתוך שנים עשר שבטי י"ה, וכל אחד מהבנים מקבל את שמו, ואני מבקש להתמקד הפעם בשמו של אחד הבנים, אחד מהשבטים שאולי הכי פחות עוסקים בשמו בדרך כלל, והוא אשר. כשהוא נולד אומר אמו כך -

וַתֵּלֶד זֶלְפָּה שְׁפָחַת לְאֵה בֶן שְׁנֵי לַיְעֶקֶב. וַתֹּאמֶר לְאֵה בְּאֶשֶׁרִי כִּי אֲשֶׁרֹנִי בְּנוֹת וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ אֲשֶׁר. (בראשית ל', י"ב-י"ג)

מבין כל הבנים שנולדים, זו הפעם היחידה שמדובר על אושר, על עונג בלי סיבה. אצל אחרים יש סיבה לקריאת השם - "הפעם ילווה אישי אלי", "אסף ה' חרפתי", "הפעם אודה את ה'" וכו', ובאן זה בלי סיבה, סתם אושר. אצל יהודה יש הודאה אבל אין אזכור של אושר. צריך להבין מה גורם לאושר הזה ודווקא בבן הזה? ועוד - "כי אשרוני בנות". על אילו בנות היא מדברת, לאה? ורש"י לא אומר שום דבר, דממת אלחוט. עוד מעניין - אם הענין הילד הזה הוא אושר, למה היא קראה לו אשר ולא באמת 'אושר'?

³ וכן "והוא" אשר קדשנו במצוותיו". אשר לשון עונג כמו "באשרי כי אשרוני", והוא בחינת התענוג והצחוק העליון שיתגלה לעתיד לבוא בפועל ממש". (שם יתרו ו')

¹ הגדה של פסח - "ימי חייר, העולם הזה, כל ימי חייר - להביא לימות המשיח".

² היה מי שניסה לטעון שגם "נשיא" זה על אותו משקל ואכן מנשאים אותו והוא מנושא ושם התואר הוא 'נשיא', אבל אצל הנשיא זו מהותו - לנשא אחרים, וכן נביא, ואצל המשיח זה לא ברור.

לראות נוף, לאכול אוכל טעים - ולקחתם ממנו הכל. מה שמחיה את האדם הוא העונג. והרמח"ל בעומק דבריו הנ"ל מתכוון לתסכול שיש לאדם בעולם - העונג. כי הדבר שהכי מענג אותי הרגע זה 'ארטיק קראנץ פיסטוק' לדוגמא, אבל ברגע שהוא נגמר - אוי וי... כשהיינו ילדים התחרינו זה בזה בכמה קרמבואים אפשר לאכול - והיום, כמה אתם חושבים שאפשר? זו בעיה, כי אם הדבר הכי מהותי לאדם הוא העונג, אז למה אחרי רגע אותו עונג הפוך לגועל, לאיכס? האם יש עונג עצמי? מה הכוונה להתענג על ה'?

ברוך מבנים אשר

שאלנו בהתחלה מי הן הבנות - "כי אישרוני בנות", ורש"י לא הסביר פה שום דבר, אבל בדברים הוא אומר -

בְּרוּךְ מְבַנֵּי אֲשֶׁר רְאִיתִי בְּסַפְרֵי (שנה) אֵין לָהּ בְּכָל הַשְּׂבָטִים שְׁנַתְּבָרָה בְּבָנִים כְּאֲשֶׁר. וְאֵינִי יוֹדֵעַ כִּיצַד. (רש"י, דברים שם)

במה הוא ברוך מבנים? במספר רב? בתלמידי חכמים? אפילו רש"י מודה שהוא לא יודע. נכון שלא שמנו לב לאשר אף פעם? תמיד מדברים על יהודה, על לוי, יוסף או בנימין, ואשר הוא מהשבטים שנמצא בצד. מילת קישור כזו. גם הנחלה שלו היא באזור פיתוח א' א' בצפון הרחוק... מה הוא ארט שלו?

יְהִי רְצוֹנֵי אָחִיו. שֶׁהָיָה מְתַרְצֶה לְאָחִיו בְּשֵׁמֶן אֲנָפִיקִינוֹן וּבְקַפְלָאוֹת, וְהֵם מְרַצִּין לוֹ בְּתַבּוּאָה. דָּבָר אַחֵר: יְהִי רְצוֹנֵי אָחִיו, שֶׁהָיָה בְּנוֹתֵי נְאוֹת, וְהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בְּדִבְרֵי הַיָּמִים (דה"א ז, לא) "הוּא אָבִי בְּרִזִּית", שֶׁהָיָה בְּנוֹתֵי נְשׂוֹאוֹת לְכַהֲנִים גְּדוֹלִים [וּמְלָכִים] הַנִּמְשָׁחִים בְּשֵׁמֶן זֵית (ב"ר ע"א ז). (רש"י, דברים שם)

יונתן בן עוזיאל מפרש כאן את "יהי רצוני אחיו" ואומר שאשר היה מפרנס את כל ישראל בשמיטה - "ומספק להון מזוני בשני שמיטות". כל הנשוא הזה הוא פלא גדול.

אשר - שאר - ראש

מכיון שאנחנו מכונסים כאן היום בענייני יום הולדת, ⁴ מסופר שכאשר הרבי הרש"י בברך את בנו הרבי הרי"צ ביום ההולדת האחרון לחייו, הוא אמר לו שיזכה לומר חסידות ביום ההולדת שלו, והרי"צ ביקש רק שזה יהיה בחסד וברחמים. אני סבר בזה בגלל מכתב שכתב אביו של הרבי מליובאוויטש זע"א, ר' לוי-יצחק שניאורסון, לבנו ליום הולדתו השלושים ושש, ומאד מובן מהמכתב הזה שהוא מתפלל על לבנו שיהיו לו ילדים. הרבי נמצא באותו זמן באירופה, ואביו שנמצא באוקראינה מברך אותו כך -

ובכן עתה בני מחמדי, היות שמלאו לך בחודש האביב ל"ז שנים לאורך ימים ושנים טובים ונעימים, ומה גם ב"א בניסן בנשיא אשר ⁵... (ליקוטי לוי יצחק, אגרות, תי"ט)

העליון מצד אחד והרגל מצד שני. ואיך יעקב ברך את אשר בסוף ימיו? -

מֵאֲשֶׁר שְׂמַנָּה לְחֶמֶן וְהוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי-מֶלֶךְ. (בראשית מ"ט, כ')

בלי רש"י היינו לומדים שיתכן והכוונה איננה בהכרח לשמן ממש אלא לברכה בפרנסה, בתבואה וכו', אבל רש"י מדייק אותנו ואומר -

מֵאֲשֶׁר שְׂמַנָּה לְחֶמֶן. מֵאֲכָל הַבָּא מִחֶלְקוֹ שֶׁל אֲשֶׁר יֵהָא שֶׁמֶן, שִׁיחֵיו זֵיתִים מְרֻבִּים בְּחֶלְקוֹ, וְהוּא מוֹשֵׁךְ שֶׁמֶן כְּמַעֲזֵן, וְכֵן בְּרָכוֹ מִשֶּׁהוּא וְטוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רִגְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁשְׂנִינוּ בַּמִּנְחוֹת (פ"ה) פַּעַם אַחַת הוֹצֵרְנוּ אֲנִישֵׁי לְדוּקִיא לְשֶׁמֶן וְכו' (שם)

רש"י מפנה אותנו לגמרא במנחות ועוד מעט נגיע אליה אבל בינתיים למדנו שמדובר על שמן בדווקא, וכפי שאמרנו שהוא מתאר את החכמה. מבחינה קולינרית, השמן נמצא כמעט בכל מאכל - בלחם, בחמום, בסלט או בבשר. השמן הוא המחבר. לא אוכלים שמן בפני עצמו אבל הוא נמצא בכל מאכל. מבחינה רפואית תפקידו הוא לשמש כמצע לספיגת המזון בגוף. אז מצד אחד הוא תפל ולא נאכל בפני עצמו אבל מצד שני השמן הוא התענוג - בין אם באכילה ובין אם בסיכה. אדם עשיר סך בשמן את גופו. העולם חושבים ש-"טובל בשמן רגלו" זה בגלל שהוא כל כך עשיר שאפילו את הרגליים הוא טובל בשמן, אבל זה הרבה יותר עמוק.

שהאדם לא נברא אלא להתענג

ברכה של יעקב, "והוא יתן מעדני מלך", מתרגם אומקלוס - **וְהוּא מְרַבֵּיא תְּפִנְיָתוֹ מְלָכִין. (שם)**

פינוק! כשלאה קוראת לבנה השני של זלפה 'אשר' היא בעצם אומרת - 'זה פינוק! זה אושר שחבל על הזמן'. בלי הסברים, בלי נימוקים. פשוט פינוק. מרן הרב קוק זצ"ל מדבר על זה הרבה באורות הקודש שאשר הוא העונג שבעצמות, העונג העליון. לענ"ד המילה והעניין המרכזיים של האדם בעולם הם העונג. האדם בעצם רוצה להתענג - כולנו אוכלים, כפי שבעלי חיים אוכלים, אבל באופן אחר לגמרי. יש יין, יש תבשילים ומאכלים. העונג הוא הצורך שמבטא את האדם. הרמח"ל פותח את ספרו ואומר -

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה, הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. (מסילת ישרים, א')

שהאדם לא נברא אלא להתענג - על ה'. קחו מהאדם את העונג, קחו ממנו את האפשרות לשמוע מוסיקה, את היכולת

⁵ שמו של נשיא שבט אשר בחנוכת המזבח היה פנעאל בן עכרון, שם קצת בעייתי לאוזנינו - פנעאל זה מפשע עם הקב"ה אבל עכרון זה שם לא הכי לבאורה...

⁴ יום ח' בכסלו הוא יום הולדתו של הרב שליט"א והשיעור נמסר במסגרת 'התוועדות יום ההולדת'.

עֶשֶׂר מִכּוֹת כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֵי יֵישׁ לָנוּ בְּזֶה סוּדוֹת נִפְלְאִים. וְכָבוֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר. (אגרת רבי שמשון מאוסטרופולי)

אשר הוא סוד גאולת מצרים והוא סוד "ומי ה' אשר אשמע בקולו", והוא סוד **אשר** - האושר העליון. הסימנים שנתן רבי יהודה באו לומר לנו 'דעו לכם שמהות גאולת מצרים איננה בהבנה, בהשתלשלות, אלא זה עצם עונג העליון שצריך להגיע עד הכי למטה ומשם למקום הגבוה של אשר'. החשיבות של ראשי התיבות הללו בהגדה איננה כדי שאני אזכור את סדר המכות - זה חשוב בלימוד החומש ולא בהגדה. זה מזכיר בהגדה כיזה דבר יציאת מצרים. זה מופיע בשיאה של ההגדה כחלק מסיפור יציאת מצרים - והוא ענין אשר.

שרח בת אשר

אגב, כולם זוכרים ששרח היתה בת אשר, כפי שמופיע בתורה, אבל הרמב"ן על פרשת פנחס מבאר על פי תרגום אונקלוס -

ושם בת אשר שרת לפי שהיתה בחיים מנאה כאן לשון רש"י ואונקלוס תרגם ושום בת אתת אשר סרה נתכין בזה לומר כי היתה בת יורשת נחלה ולכך הזכירה הכתוב בכאן כאשר הזכיר בנות צלפחד ותכנס בכלל לאלה תחלק הארץ (פסוק נג) ואלו היתה בת אשר עצמו לא היתה יורשת כי בני זכרים היו לו אבל היתה בת אשתו מאיש אחר לא היה לו בן והיתה נחלתו לבתו ויהיה טעם ושרח אחותם (בראשית מו ז) כי היתה אחות בניו לא בתו ולכך אמר 'ושם בת אשר שרח' ולא אמר 'ובת אשר' לומר כי היה שמה בת אשר ונקראת שרח ואם היתה בחיים כדברי רש"י הנה היא כבנות צלפחד לנחלה ואם מתה משפחתה נטלו בעבורה ועל דרך הפשט היה לה משפחה גדולה תקרא על שמה ותכנס בכלל אלה משפחות בני אשר לפקודיהם (פסוק מז) אבל לא רצה הכתוב ליחסם אל האשה שיאמר 'לשרח משפחת שרח' וקצר הענין. (רמב"ן במדבר כ"ג, מ"ו)

כלומר שרח לא היתה בת אשר אלא היתה מאומצת על ידו. היא היתה בת אשתו של אשר מנישואין קודמים - שנבין עד כמה היא 'שרח'. והיא, הילדה המאומצת הזו, השרח הזו, זו שמחברת את בראשית עם דוד המלך, בלי לתפוס שום מקום, בלי כמעט להופיע, בלי אגו. האם אנחנו תופסים את המושג הזה? היא כל הסיפור של עם ישראל! היא היחידה מכל הבנים שיכולה לדבר עם יעקב והוא מקבל את דבריה. משבר האמון של יעקב עם בניו נפתר רק ע"י שרח שהיא כלל איננה בת שלו. זה פלא.

תקוע אלפא לשמן

עבשיו אפשר להתחיל מההתחלה. זוכרים שרש"י הפנה אותם לגמרא במסכת מנחות? הוא עושה את אותו דבר לא רק בבראשית אלא גם בדברים. אז בואו נראה את הסיפור שמופיע שם בגמרא.⁷ המשנה שם (פ"ה:): מספרת על כי היישוב תקוע

זוכרים איך קראו לבתו של אשר? - שרח בת אשר, וכל הגאולה היתה בזכותה. היא נולדה בספר בראשית, היא מבשרת ליעקב שיוסף חי, היא משלימה לשבעים נפש בירידה למצרים, אי אפשר לבני ישראל לצאת ממצרים עד שהיא מגלה למשה רבנו איפה נמצא ארונו של יוסף ובפרשת פנחס היא נמנית בין הנבנסים לארץ, כלומר היא לפחות צריכה להיות בת מאתיים וחמישים שנה! ולפי חז"ל היא גם האשה החכמה מתקוע שמצילה את יואב בן צרויה.⁶ גם שמה הוא שם מעניין - שרח זה משהו שנגרר בסוף, משרך. גם 'אשר' בחילופי אותיות זה **שאר**, ובחילופי אותיות אחרים הוא גם **ראש**. אשר זהו העונג העליון שיכול להופיע רק בקבלת העול של הרגל, שהולכת קדימה רק בציוויו של המוח, מעל כל ההשגות. ואשר הוא זה שמושח את כולם בשמן, גם את המשיח בו פתחנו, ובעז"ה נגיע אליו בהמשך.

אשר - סוד גאולת מצרים

נמשיך במכתבו של ר' לוי-יצחק לבנו הרבי מליובאוויטש - ... ומה גם בי"א בניסן בנשיא אשר, שאשר בחינת תענוג, הוא על דרך כמו יצחק שהוא לשון צחוק ותענוג. (שם)

'דע לך בני', אומר אביו של הרבי לרבי, 'שיש שבט אחד מכל השבטים שמקרא כמו אחד האבות - אשר. יש יצחק שהוא סוד הצחוק שיתגלה בשיאו לעתיד לבוא, "אז ימלא שחוק פינו", ויש אשר שהוא אותו הכח של יצחק'. הוא מדבר אליו ביום ההולדת שלו שחלבי"א בניסן, ושהוא רואה בו את 'אשר' בגיל שלושים ושש -

וידוע שאשר רומז על בינה עלמא דאתי, על דרך כמו יצחק, וע"י בחינת אשר היתה גאולת מצרים, כי הרי שרח בת אשר היא שבישרה ליעקב כי יוסף חי הוא והיא היא שהשלימה למנין שבעים נפש, והיא שהראתה למשה היכן יוסף קבור שאז לקח משה את עצמות יוסף עמו והיה יציא"מ, ובלי שאת לא היתה הגאולה. הרי שגאולת ויציאת מצרים היתה ע"י בחינת אשר דווקא... (שם)

ואז הוא ממשיך ומזכיר את האגרת המפורסמת מר' שמשון מאוסטרופולי, שמופיעה בהגדה של פסח ואמרת בהזדמנות שונות בעיקר בערב פסח, שם הוא מביא בשם האר"י הק' למה בהגדה אומרים את ראשי התיבות של מכות מצרים - 'רבי יהודה הי' נתן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב", והוא מסביר שדצ"ח, עד"ש באח"ב עולים בגימ' למנין אש"ר -

ומה שכתב האר"י ז"ל: 'ועליהם ועל כלם השר הנקרא תקא', פנתו פי ראשי תיבות של אלו עשר מכות - דצ"ך עד"ש באח"ב בגימטריא תקא, כמנין השר ממש, וכמנין אשר. וזהו סוד פנת הכתוב בסדר בא: 'ולמען תספר באזני בנה וכן בנה את אשר התעללתי במצרים' - אשר דיקא שהוא כמספר תקא. וכיצא בו הרה פסוקים אלה שמורים על זה לסוד אשר כמנין ראשי תיבות של

⁶ ע"י שמו"ב י"ד.

⁷ רש"י מבקש מאיתנו ללמוד את הגמרא הזו כדי שנבין מה הפשט במילים "וטובל בשמן רגלו". הוא לא סתם מפרה אותנו למקורות. זה כלל בלימוד

ישראל שלא שכרו [כל חברות השילוח עסקורקבעסקה הזו. אי אפשר היה להשיג טקסי או חמור!]. כיון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקלוסו. אמר להם 'לא לי קלוסוני אלא לזה שבא עמי שמדד לי שמן במאה ריבוא והרי נושה בי בשמונה עשרה ריבוא', לקיים מה שנאמר (משלי יג, ז) "יש מתעשר ואין כל, מתרושש והון רב". (מנחות פ"ה:)

הסיפור הזה מאד חשוב. ראינו קודם שר' לוי-יצחק אמר לבנו שהוא רואה בו את 'אשר' בגיל ל"ו שנים, שהוא יצטרך לגלות את העונג העצמי, שיכול להגיע רק מקבלת העול. בואו נראה איך הרבי מליבוטטש זיע"א מסביר את זה -

שמן הוא רמז לחכמה שהיא החלק הנעלה ביותר באדם. הרגל הוא החלק הנחות ביותר באדם. משמעות 'זוטובל בשמן רגלו' היא שהרגל משתמש בשמן. כלומר למרות שמבחינה חיצונית מהווה הרגל את הדרגה הפחותה יש בה עם זאת יתרון עצום עד שאפילו החכמה, שמן, איננה מגיעה לדרגה זו, ולכן משתמש הרגל בשמן. כך גם בזמן המשיח - 'ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים' (זכריה ד, י"ד) [הרגלים יעמדו לא רק על הזיתים אלא על המקור שבו גדלים הזיתים]. השמן משמש רמז לחכמה, זיתים הם מקור השמן ואילו הר הזיתים הוא בדרגה נעלית יותר מן הזיתים שהר הוא המקום ממנו נובעים הזיתים. מובן איפה שהר הזיתים [שמסמל אצל כולם את העתיד והכמיהה לגאולה] מסמל דרגה נעלית מאד ולמרות זאת נאמר 'ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים', הרגליים עומדות בדרגה נעלית מדר הזיתים, [אבל הר הזיתים הוא מקור השמן, מקור החכמה, אז איך הרגליים עומדות מעל? - ...] (ליקוטי שיחות א', ויחי)

הרבי הרי"צ אומר שמעלת המשיח, שמכונה 'עני ורובב על חמור', היא שהוא יהיה בכזו ענוה שיהיה בו שילוב של שני דברים - "הוא ילמד תורה עם האבות ומשה רבנו (בגרסא אחרת - 'ילמד תורה באבות') ויחד עם זאת הוא ילמד עם כל איש פשוט פשוט באחד באחד". שום הפרדה.

א איד איז קבלת עול'ניק

נסביר. יודעים איך אפשר להגיע לעונג? האדם בעולמנו רוצה להתענג ואם אנחנו מגדירים נכון הרי שהעונג הוא גם בסיס התסכול בעולם. הוא הקיום ומסתבר שיש עונג עליון, עונג עצמי.⁸ אגיד דבר שישמע קצת מוזר; בקריאת שמע אנחנו אומרים "וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמיים" ואין הכוונה לעם ישראל אלא למלאכים וחיות הקודש. לנו, לבני האדם בעלי בחירה, הדבר הכי הפוך מאישיותנו וטבענו הוא קבלת העול. אדם לא רוצה לקבל על עצמו שום עול. עול הוא כידוע הקרש שמניחים על צואר השור, מחברים אליו את

הוא "אלפא לשמן", כלומר בתקוע היו גדלים הזיתים המשובחים ביותר שמהם היו מפיקים את השמן המבחר ביותר לבית המקדש, הן למנחות והן למאור. אנחנו יודעים שתקוע נמצאת בהרי יהודה אבל נראה מכאן שהיה עוד ישוב בשם תקוע שהיה בגליל, ליד מירון או פקיעין בנחלת אשר, והזיתים שהיו גדלים שם היו משובחים ביותר ומשם היו מביאים את השמנים לבית המקדש. ואז מספרת הגמרא -

גמ'. וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה (שמואל ב יד, ב) מאי שנא תקועה אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בהן: תנו רבנן וטובל בשמן רגלו (דברים לג, כד) זה חלקו של אשר שמושך שמן כמעין. אמרו פעם אחת נצרכו להן אנשי לודקיא בשמן [כנראה הכוונה לעיר הנמל לטאקיה שבסוריה שתושביה כלל לא היו יהודים]. מינו להן פולמוסטוס אחד אמרו לו לך והבא לנו שמן במאה ריבוא [כמות עצומה]. הלך לירושלים, אמרו לו לך לצור, הלך לצור, אמרו לו לך לגוש חלב, הלך לגוש חלב [וק שנראה איזה סיבוב עשה אותו פולמוסטוס, המונה המכובד, כדי למצוא שמן] אמרו לו לך אצל פלוני לשדה הלז, ומצאו שהיה עוזק תחת זיתיו [כנראה הוא ציפה למצוא איה מנב"ל ופתאום הוא מוצא פועל שעודר את הקרקע...]. אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא שאני צריך? אמר לו המתן לי עד שאסיים מלאכתי. המתין עד שסיים מלאכתו, לאחר שסיים מלאכתו הפשיל כליו לאחוריו והיה מסקל ובא בדרך [גם בדרך התנהג אותו יהודי כאחרון הפועלים הפשוטים - מסקל אבנים. החצרן של האזור]. אמר לו יש לך שמן במאה ריבוא? כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים [יש גרסא שאת המשפט הזה אמר אותו פולמוסטוס בליבו, מעין - 'אם זה יש לוכז כמות שמן משובח, אני צנצנת'...]. כיון שהגיע לעירו הוציאה לו שפחתו קומקמום של חמין ורחץ בו ידיו ורגליו [פתאום יש לו שפחה, ליהודי הזה. עכשיו הוא מתחיל להיראות עותר כמו סוחר עשיר עם שמן], הרהר אותו פולמוסטוס בלבון, הוציאה לו ספל של זהב מליאה שמן וטבל בו ידיו ורגליו לקיים מה שנאמר זוטובל בשמן רגלו. לאחר שאכלו ושתו [כנראה שבלי ספל הזהב הזה, אותו פולמוסטוס לא היה יושב עם היהודי לאכול] מדד לו שמן במאה ריבוא. אמר לו כלום אתה צריך ליותר? אמר לו 'ק' אלא שאין לי דמים'. אמר לו 'אם אתה רוצה ליקח קח ואני אלך עמך ואטול דמיו [אם אתה רוצה עוד ויש לך כסף במקום שממנו אתה בא - אני אלך איתך. אין לי בעיות שלאגו. אני איש פשוט]. מדד לו שמן בשמונה עשר ריבוא. [זו היתה עסקת העשור, זה פתח את כל מהדורות החדשות!] אמרו לא הניח אותו האיש לא סוס ולא פרד ולא גמל ולא חמור בארץ

כדי לפתח שביליו לעונג בהיר עליון זה שאין קץ להעילויים שבו, ומדרגותיו אין להן תכלית וקץ. ובכל עת שהנשמה מצוירת נטף אחד מעדן עליון שבעליונים. זה נעשית מדושנת עונג, ואור האהבה ממנו הוא נובע. ושיר השירים מיוסד על נקודה זו, המתגלה באהבה בתענוגים. שכל עדוני עולמים הם רק ניצוצים קלים מאוד זוהר עדן נחלי תענוגיה. אשרי המחכה לאור עדן זה, עין לא ראתה אלהים זולתך, יעשה למחכה לו". (כ"ט)

רש"י - אם רש"י מצטט גמרא וכותב וכו', הוא מצפה שנפתח את הגמרא הזו ואם לא פתחנו ולמדנו את הגמרא - לא הבנו את רש"י.

⁸ מרן הרב קוק כותב באורות הקודש ח"ב, פסקאות נפלאות על העונג העליון שמקוצר הזמן לא ניכנס אליהן, למשל: "העונג היותר גדול הוא מה שמתענגים על העונג של ד' מצד עצמו. זה תפיס ברעותא דלבא, אף על גב דלא תפיס בשום מחשבה. וכל מגמת השכליות התורניות והעבודות כולן הן

חלב, לראות שם עציזית בני מאות שנים ואולי אף אלף, זה לא מחזה דיר. "זית שמן".

השמן עצמו נוצר מכתשה, הוא רוצה להיכתש, הוא מהות קבלת העול, הוא החכמה העמוקה שהיא בעצם העונג שיכול לבוא רק מקבלת העול. זה המשיח שכולנו מחכים לו - הכח להיות משוח, והוא מקרא משיח כי כמו שתפקידו של המשיח הוא למשא את הסובבים אותו, גם תפקידו של המשיח הוא להראות לכל אחד ואחת מאיתנו את המשיח שבתוכנו. יש בך משיח, יהודי, כי 'א איד איז א-קבלת עול'ניק, וקבלת עול'ניק איז א איד'.

הגוי ההוא מלודקיא מגיע ולא מבין מה הולך פה, הוא בהלם 'מהיהודים האלה'. רש"י ממש מתחנן אלינו כשהוא כותב 'וכו', ואומר לנו 'אל תתקדמו, תעשו טובה - תסתכלו שם בגמרא'. "וטובל בשמן רגל וכמוהוהא במנחות". "ועמדורגליו" של המשיח "ביום ההוא", הרגל שמבצעת את הפקודות ואין לה שום היגיון משלה, וככל שהיא הולכת יותר למטה היא יותר מבצעת פקודות, אבל ככל שהיא הולכת יותר למטה ומסתכלים בכף הרגל גם רואים שם את כל האדם.⁹ קבלת העול - לא של המלאכים, כילהם יש גבול, כפי שלכל נברא יש גבול, ורק ליהודי שמגיע לעונג ולקבל עול, לביטול המוחלט, אין לו גבול. הוא אינסופי.

"באשרי כי אשרוני בנות" מסביר רש"י, לא שהיו לו את הבנות הכי יפות אלא שהיו לו הבנות שהכי היו שייכות למשוח, משות הכהנים הגדולים או המלכים. "איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה" (תדא"ר פ"ט) - היא זו שמעוררת בו את הרצונות הנכונים, היא זו שמהווה המושפת שלו. לכאורה, למה הוא צריך להתחתן עם מישהי משבט אשר? הוא צריך רק לקבל בקבוק שמן! - אבל הוא צריך להיות משוח כל הזמן, להיות משיח.

שמור שארית ישראל

עכשיו נבין את מה שאמרנו בהתחלה, לאן אני צריך להגיע כאשר אני מברך "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" - העונג העליון. דצ"ח עד"ש באח"ב מופיע בהגדה, אומר האר"י הקדוש, כי זה אש"ר. שרח בת אשר היא כל סיפור הגאולה. אולי בכלל לא קיבלו אתה לבית ספר כי בכל זאת היא הילדה שהצטרפה, נסתפחה למשפחה - אבל היא זו שיכולה לחבר את יוסף אל האבא ואל האחים והיא זו שבאה ומבשרת לסבא יעקב, שביולוגית הוא בכלל לא סבא שלה - "עוד יוסף חי, הוא מלך במצרים, יולדו לו על ברכיים ממש ואפרים" (ע"פ מדרש הגדול בראשית מה כו פרשת ויגש), היא המחברת את כל הדורות. אין בלעדיה שבעים נפש. היא מחוץ למשפחה ולכן היא הבת היחידה שיוורשת. אולי בשכל אנחנו מבינים את זה אבל כל כך קשה לנו להפנים ולקבל את זה.

המחרשה ואיתו הוא חורש. חיה רוצה עול כי היא יודעת שכך היא תקבל אוכל - "ידע שור קנהו ותמור אבוס בעליו..." (ישעיהו א', ג'). לכן גם המלאכים מקבלים עליהם עול מלכות שמיים - כי אין להם בחירה, הם חיות הקודש. הם הבסיס של הכל ובמדרגה הגבוהה ביותר - אבל אין להם בחירה, ולכן הם מקלים עליהם עול.

את הברכה הזו שלפני קריאת שמע, "יוצר המאורות", שלכאורה אין לה קשר עם קריאת שמע, אנחנו מברכים כי אני הולך עכשיו לקבל על עצמי עול מלכות שמיים, לייחד את ה', כלומר לומר שאין עוד מלבדו ושכל העולם כולו זה אלוקות. והעונג העצמי העליון הוא שהכל הוא אלוקות, שאני לא תופס בו שום נפח או מקום שנגמר אחרי שתי דקות כמו ארטיק פיסטוק.

יש ביטוי בחסידות ביידיש - "א איד איז א-קבלת עול'ניק, וקבלת עול'ניק איז א איד". יהודי הוא מקבל עול, ומקבל עול הוא יהודי. הקב"ה יצר עם שב-די. אן. איי. שלו הוא מקבל עול יותר מהמלאכים, ודווקא מתוך המציאות הכי קשה שהיא חי בה, מתוך הקושיות ומתוך הקשיים, מתוך החושך הכי גדל בעולם. מתוך השרח.

בספרים הקדושים כתוב שלפני שאנחנו עומדים לקרוא קריאת שמע, אנחנו מספרים על המלאכים שהם מקבלים עול מלכות שמיים באהבה - לא כדי שמקא בהם, אלא כדי שמשם נגיע לברכה השניה, אהבת עולם, ונחשב 'רבש"ע, אין לי מושג איך זה עובד, שהרי אתה יש לך כאלה מלאכים ושרפים ואופנים, ואתה 'אהבת עולם אהבתנו'.? איפה ההיגיון שלך? הרי אתה יודע בדיוק איפה נבאיו מדרגה אני נמצא, ולמרות זאת דווקא אני צריך לייחד את ה' בעולם ורק אני יכול להפוך את העולם לאלוקות?!

אם אדם יהיה אמיתי עם עצמו הוא יידע שבעצם זה שאני בשמן, בחכמה, בהשגה - אני מוגבל, כי ההשגה האנושית היא מוגבלת, ויש לי רק אפשרות אחת להיות בלתי מוגבל - להיבלע באינסוף, לקבל עול. זה קשה, הוכמה זה קשה!

קבלת עול מתוך עונג של ביטול

מה התפקיד של אשר? ראינו את אותו יהודי מהסיפור עזק תחת העץ. הכיף שלו הוא להיות הנער שליח שהולך עם הפלומסטוס הגדול עד ללודקיא, כשבדרך הוא מסקל אבנים. הוא רואה את הזית, פרי שאין דבר מר יותר ממנו. זה הפרי היחיד בשבעת המינים שאינו מקרא על שם העץ, כמו רימון, תאנה או גפן, וגם לא על שם התוצר, כמו התמר שמקרא 'דבש', אלא הוא חייב להיקרא גם וגם - 'ארץ זית-שמן'. ארץ המרירות שנבטשת ונעשית שמן. זה פלא עצום. אגב, זה השמן היחיד שמופק מהפרי ולא מהזרעים שלו. השמן הוא הפרי עצמו. ואם תיקח את הפרי כשלעצמו - אין לך מה לעשות עם זה, זה רק נשר ומלכלך. וכשאתה מסתובב באזור גוש

באמצעות התבוננות ומגע בכף הרגל, ניתן לאבחן ולטפל בליקויים במערכות הגוף השונות (ויקיפדיה).

⁹ רפלקסולוגיה היא שיטת אבחון וטיפול ברפואה האלטרנטיבית. לפי שיטה זו נקודות ואזורים בכף הרגל מייצגים "מפה" של כל איברי ומערכות הגוף.

כי יום יבוא בקרב, ויהיה לנו אפר פרה אדומה וזו על כולנו מאפרה וכולנו נהיה הזויים בעז"ה. אני חושב שיהודי ומשיחי אלולו שתי מילים נרדפות. יש יהודי שלא מצפה למשיח? משיח הוא עצם הטעם לקום בבוקר. זה הרבה מעבר לכך שאין לנו תורה בלי משיח. שבעים ואולי שמונים אחוז מפסוקי והלכות התורה לא רלוונטים למעשה בלי משיח. כשאין משיח אין יבול ואז המון מצוות לא נוהגות - שמיטה, קרבנות, בית מקדש ועוד ועוד. אבל תעזבו את זה שבלי משיח אנחנו חיים תורה באופן וירטואלי ולא מעשי, אני מדבר על זה שהמשיח הוא הקיום. אני יכול להתענג על אלוקות בלי להשיג כלום. אני רוצה קבל עול, לא רוצה להשיג. אני לא משחק תופסת שצריך להשיג משהו. לא רוצה לגמור דף יומי, אני רק רוצה להתענג על אלוקות. דוגרי, כמה פעמים יוצא שאני רוצה שהקב"ה יתענג על החידושי תורה שלי? אתה מתנהג כמו אידיוט מושלם בלי להבין שאתה כזה. אתה מחכה שמישהו יגיד לך 'פשש' על התורה שאמרת, נכון? טמבל! זו הטיפשות בהתגלמותה - ואתה יכול להיות ככה חיים שלמים ולחשוב שאתה מתקדם, מתפקיד לתפקיד - אבל כך אתה רק מרחיק את העולם מעצמך ואת המשיח מהעולם. אתה הולך הפוך. איך אמרנו במסילת ישראלים? - "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא... להתענג על ה'", ואני כשלעצמי מוסיף - 'ולא שה' יתענג עליך'... שחרר. גם לטיפשות צריך להיות גבול.¹⁰ שאלת את עצמך פעם בסוף כל הזאטות שלך - 'מה הקב"ה רוצה ממני?'

לגלות את המשיח שבתוכי

בעברית לא אומרים יום הלידה אלא 'יום הולדת' ולכאורה זה נראה כטעות כי 'יום הולדת' זה בסמיכות וצריך לבוא אחריו הסבר מי נולד, כמו - "יום הולדת את פרעה" (בראשית מ', כ'), אבל בעומק יום הולדת הוא היום שבו אני קולט שאני הולדת, כל רגע ורגע. זה בכלל לא אני. ביום הזה אני צריך להבין שהתענג יכול להופיע כאשר אני אגלה עוד יותר את קבלת העול, "וטובל בשמן רגל". והתענג יכול להופיע רק כשאני מפסיק לנסות להשיג, ואיך עושים את זה? - באופן פרדוקסלי, רק מתוך השגה. כי שמן זה חכמה, ואני משיג כדי להגיע למדרגה הזו שכל המלאכים וכל האופנים וחיות הקודש מקבלים ומתנים רשות זה לזה - הלוואי עלינו, כי לנו זה כל כך קשה בגלל הבחירה החופשית שיש לנו. זה לא בגלל שיש לי משהו נגד האחר, אלא כי 'אם אתה לא תבין את מה שאני אומר ותקבל את זה, אז איך יבוא משיח? בינינו, בוא אני אגיד לך מה נכון. תקשיב לי.¹¹ ולכן קשה לנו לתת רשות זה לזה, זה אותו ענין. וקשה לך לתת רשות לכל החלקים שלך.

משיח הוא זה שיגלה שאתה משיח, שישבך משיח, בכל יהודי, והוא יופיע והוא מתגלה במהרה בימינו ונראה אותו. זו הלכה

אני זוכר שעמדתי לפני שנים רבות במסע לפולין עם תלמידים במגדל בכניסה לברקמא. אז עוד ניתן היה לעלות למעלה. עמדנו שם מוקדם בבוקר לתפילת ותיקין. התחלנו להתפלל הרבה לפני הנץ בשירה ובדבקות. היה איתנו 'איש עדות', ניצול מהתופת, יהודי יקר בשם זרח טאב ז"ל, שהיה מתאומי מנגלה. בשלב מסולם בתפילה הגענו לתחונן והתחלנו לשיר "שומר ישראל שמור שארית ישראל" במנגינה הידועה. אתה עומד שם ואתה מרגיש באמת שאתה 'שארית ישראל'. ר' זרח מאד התרגש, כי כשעומדים שם רואים את הרמפה שבה הוא נפרד מאביו ואמו והוא התחיל לצעוק - "טאטע, מאמע, איך בין דו מיט דער אינגעלעך" [אבא, אמא, אני פה עם הילדים], אנחנו פה שארית ישראל, אנחנו שארית ישראל. ואז עלה לי בראש המושג של שארית, שרח, ואמרתי לתלמידים - 'עכשיו כשאנחנו פה, תגידו את האמת - מה אתם מעדיפים, להיות אירופה ואמריקה על כל העושר שלהם או להיות השארית של האין סוף?'

הכח להיות שארית, הכח לקבלת עול הוא בסיס העונג שלא נגמר בסוף הארטיק, כי מה שגורם לי לתסכול שבגלל אמינים לא רוצים להיות חלילה הוא שאני לא יכול שלא להתענג, אני חייב את זה. אבל העונג שאיננו להתענג על ה', כלומר החכמה אם היא לא טובלת את הרגל, מביאה אותי כל פעם מחדש למרחק גדול יותר מהמקור שלי, מהאלוקות. כי כח הרגל הוא הכח להיות מקבל עול שהוא נגד הטבע שלי, שלנו. אנחנו מרגישים את זה כל רגע, וברור לי שכאשר צועקים 'משיח' - מתכוונים לזה, לרצון להיות משוחים בשמן תמידי ולראות כבר משהו שמגלה לי את המשיח שבי, שאני משיח, שמוציא כבר את העולם ומביא אותו אל העונג שבאלוקות, העונג העליון שהרב קוק מדבר עליו. זה "ברוך מבנים אשר" - זה דבר מופלא.

אשר הולך במחנה הסוגר, במחנה דן - "יהי רצון אחיו", והעומק של זה במילים פשוטות הוא - הרי העונג משגע אותנו. אנחנו הרי כל כך רוצים אותו ולא יכולים להפסיק לרצות, ואני באמת רוצה אותו, את העונג העליון - אבל אז יש רצון אחר שמתגבר עלי. מכירים את זה? אני ממש רוצה, 'מבטיח שאני רוצה' - אבל אז מופיע אצלי רצון יותר חזק שמסיט אותי מהרצון הראשון והנכון. והנוסחה הזו של "וטובל בשמן רגל", "ברוך מבנים אשר" - זה מכח הבנים. הוא יהודי אז ממילא הוא 'קבלת עול' ניק' וממילא הוא יכול לתת לנו את הכח להיות כאלה. אשר עצמו הוא כלום, הוא לא מחשיב את עצמו, הוא איננו מלך - אבל הוא נותן את תפנוקי המלכים.

לא להשיג, להתענג

כבר הזכרנו כמה פעמים שאם משהו אומר לי שאני "משיח" ו-"הזוי", אז אני מודה בזה שאני משיח ואני מחכה להיות הזוי,

¹¹ כמו בחורים שלומדים חברותא ומתווכחים כל אחד שרק הדעה שלו היא הפשט האמיתי בסוגיה. איך אתה יודע שזה באמת הפשט? מי אמר לך?

¹⁰ בפיוט 'לך אלי תשוקתי' בחלק הידוי, אומר שם האבן עזרא - "ובחלתי בתורתך - ובחרתי בתורתך". אדם לפעמים כלל לא מודע לזה בכלל אבל בתוך תוכו הוא אומר 'רבש"ע, אין כח לתורתך, אני רק רוצה שהוארט שלי יהיה חזק'...

צריך לדעת להתרושש - אני לא עשיר. היה יהודי צדיק בירושלים שהיה ממש דמותו של אשר,¹² וגם לו קראו אשר - ר' אשר פריינד צ"ל, והוא היה אומר - 'אני והריבונו של עולם זה רומן. זו זוגיות - הוא הכל ואני כלום'. זו מדרגה עצומה להגיע לזה.

משיח - הציר שהכל סובב סביבו

משיח ילמד תורה עם משה רבנו ועם האבות ועוד ילמד אותם ובאותה מידה ילמד גם עם היהודי הפשוט ביותר. אין שום הבדל.

פתחנו במילה משיח, ושאלנו מה המשמעות שלה בעברית, הרי זה לא משוח ולא מושח, זה פלא פלאות, המשקל 'משיח' זה כשהדבר הופך לדומם, הוא נהיה קבוע, כמו - אריח, צריח, בריח, פתיח, מליח. הוא הופך להיות מציאות. יש בך משיח שאיננו מושפע מהרוחות, לא מופעל מתחזיות. הוא משאר כל הזמן משיח. זה פלא עצום. אין יהודי שלא אומר משיח. זה כל פשוט, זה כל כך בנפש - האמונה שיש משהו קבוע שאינו יכול להשתנות. זה הציר הקבוע שמסביבו מסתובב הכל. שיבוא במהרה ויתגלה אלינו בקרב.

ברמב"ם שאומר שמי שלא מאמין בזה כפור בתורה ובמשה רבנו. החת"ס אומר בתשובותיו שאמנם היה על יכוח בגמרא אבל מאז שהרמב"ם פסק - הרי כל מי שאינו מחכה ומצפה למשיח ולביאתו הרי שהוא כופר בכל התורה כולה! הוא בכלל לא במסלול.

מילת קישור

"ברוך מבנים אשר" - כל הכח שלך הוא מהבנים וכל הכח של הבנים בא ממך. "אשר קידשנו". עכשיו אנחנו מבנים למה לאה לא קראה לו אושר - כדי שהוא יהיה מילת קישור, מילת יחס. תקשר אותי איתי ואותנו איתנו.

אשר - שאר - ראש. יש פרשות, כמו בקניית מערת המכפלה ע"י אברהם, שהמילה הזו מופיעה האין סוף פעמים -

וַיִּקַּם שָׂדֵה עֶפְרָוֶן אֲשֶׁר בְּמִכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי מִמְרָא הַשְּׂדֵה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בְּוְכַלְהֶעֱץ אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה אֲשֶׁר בְּכַלְגַּבְלוֹ סְכִיב. (בראשית כ"ג, י"ז)

רק בפסוק הזה המילה מופיעה חמש פעמים! לכאורה זה מיותר ואפשר להבין על המילה הזו, אבל זה בדיוק כמו אותו פולמוסטוס שלא הבין שאותו פועל שמעזק את הקרקע הוא הסיפור כולו.

יֵשׁ מִתְעַשֵּׂר וְאֵין כָּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רַב. (משלי י"ג, ז')

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל להצלחת ושמירת חילי צה"ל, להשבת החללים מחרח
לקבר ישראל, לשלום כל חיתומים וחאלמנות,
לע"נ כל חנופלים על קידוש ח' באירועי המלחמה ולע"נ
רחל שיילה בת מסעודת הנרייט ע"ה
ולחבריה
לרפואת כל חפצועים וחחולים וסוכס
עמרם בן איידה חיח, פאני פרחח בת אסתר, חודיח בת אוריח,
נפתלי בן בודה, יפח בת רחל
ולחיווג הען ליעל רחל בת אריאל אסתר.
להקדשת שיעורים נותן לפנת בחודעת וואטסאפ לעמטאל - 054-7500516

סויימת, לבעיה שהתעוררה לך, אז לפני שהוא עונה לך הוא נותן לך דולר ואומר - 'יש יהודי יותר מסכן ממך. קח דולר ולך תתן לו. עכשיו, מה רצית?'. הקב"ה צריך אותך כדי שתתן צדקה ותעזור ליהודי אחר. אתה קבלת-עולנ'יק בעצמך. אין קבלת עול אם אין עם ישראל.

¹² וזה כמדומני גם כל מה שהרבי מליובאוויטש זיע"א בא ללמד אותנו - העונג של קבלת העול. תראו את קבלת העול של השלוחים של חב"ד בכל העולם. זה דבר מופלא. להיות הראש והרגל. גם חלוקת הדולרים שלו נבעה מכך שיהודי הגיע אליו בדר"כ זה היה כדי לקבל ברכה ועצה לסיטואציה